Ulkoministeriö
Utrikesministeriet
Lakimies Ville Salmi

VN/29106/2023
VN/29106/2023-UM-11

25.02.2025

Eduskunta
Hallintovaliokunta

HE 201/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta Brasilian kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt ulkoministeriöltä asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä (HE 201/2024 vp). Ulkoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitys on valmisteltu ulkoministeriössä yhteistyössä puolustusministeriön, Suojelupoliisin sekä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa.

Esityksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen tasavallan ja Brasilian liittotasavallan välillä heinäkuussa 2024 allekirjoitetun sopimuksen turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamisesta ja vastavuoroisesta suojaamisesta sekä lain, jolla saatetaan voimaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa sellaisen turvallisuusluokitellun tiedon suojaaminen, jota vaihdetaan tai tuotetaan osapuolten välisessä yhteistyössä. Kysymys on arkaluonteisista tietoaineistoista, jotka tietoaineiston luovuttavassa sopimusvaltiossa on erikseen luokiteltu korkean tietoturvallisuuden tason toteuttamista edellyttäviksi. Sopimus ei velvoita osapuolia turvallisuusluokitellun tiedon vaihtamiseen.

Tietoturvallisuudella tarkoitetaan kaikkia sellaisia menettelyjä, joiden avulla turvataan informaation sisällön suojaaminen ulkopuolisilta, tiedon muuttumattomuus sekä tiedon käytettävyys. Tietoturvallisuuden varmistamiseksi käytetään erilaisia keinoja, joista tavallisimmat ovat henkilöstön luotettavuuden ja toimitilojen turvallisuuden varmistaminen, salassapitosäännökset ja tiedon käytön rajoittaminen vain sovittuun tarkoitukseen sekä erilaiset tiedon käsittelyyn ja siirtoon liittyvät menettelytapavaatimukset. Tietoturvallisuusvaatimukset kattavat informaation koko elinkaaren sisältäen tietojen hankkimisen, muokkaamisen, luovutuksen, arkistoinnin ja hävittämisen.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	S-posti, internet E-post, internet E-mail, internet
Ulkoministeriö PL 176 00023 Valtioneuvosto	Ulkoministeriö Laivastokuja 3 00160 Helsinki	+358 2 951 6001	+358 9 629 840	kirjaamo.um@gov.fi www.um.fi

Sopimuksen tavoitteena on varmistua siitä, että Suomen Brasiliaan luovuttamaa ja Brasilian Suomeen luovuttamaa turvallisuusluokiteltua tietoa suojataan ja käsitellään asianmukaisesti. Sopimuksen tavoitteena on myös edistää sopimuksen osapuolten mahdollisuuksia vastaanottaa toisiltaan turvallisuusluokiteltua tietoa ja parantaa maiden välistä yhteistyötä tietoturvallisuuden alalla. Lisäksi sopimuksen tarkoituksena on turvata sopimuksen osapuolten yritysten mahdollisuudet osallistua sellaisiin kansainvälisiin sekä Suomen ja Brasilian välisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoa.

Osapuolet ilmoittavat toisilleen, kun sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansalliset toimet on toteutettu. Sopimus tulee voimaan toiseksi seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun jälkimmäinen ilmoitus on otettu vastaan. Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole vaikutusta valtion talousarvioon eikä muitakaan vähäistä merkittävämpiä taloudellisia vaikutuksia.

Vaikutukset hallintoon

Esitykseen sisältyvän sopimuksen ja lain hyväksymisestä ei aiheudu hallintoa koskevia muutosvelvoitteita tai -tarpeita. Sopimus lisää jonkin verran kansallisen turvallisuusviranomaisen ja määrättyjen turvallisuusviranomaisten niitä tehtäviä, jotka kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 4 §:n mukaisesti kuuluvat näille viranomaisille. Sopimuksen turvallisuusyhteistyötä koskevan 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti turvallisuusviranomaiset avustavat pyynnöstä toisiaan turvallisuusselvityksiin liittyvissä menettelyissä kansallisten säädösten ja määräysten mukaisesti.

Vaikutukset elinkeinoelämään

Tietoturvallisuussopimus antaa suomalaisille yrityksille mahdollisuuden tulla valituksi sellaisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää pääsyä Brasilian turvallisuusluokiteltuihin tietoihin. Turvallisuusluokiteltua tietoa sisältäviä hankkeita toteutetaan erityisesti puolustusteollisuuden, turvallisuuden, ydinvoiman, informaatioteknologian ja muun korkean teknologian aloilla sekä tieteen ja tutkimuksen aloilla. Ilman tietoturvallisuussopimusta suomalaiset yritykset voisivat jäädä Brasiliassa toteutettavien hankkeiden ulkopuolelle. Sopimuksen tarkoituksena onkin luoda tarvittavat järjestelyt ja menettelyt ennakkoon, jotta hankkeisiin osallistuminen olisi mahdollista ja näin parantaa suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

Lainsäädännön arviointi

Erityissuojattaviin tietoaineistoihin, joihin lasketaan tämän sopimuksen myötä myös Brasilian turvallisuusluokiteltu tieto, sovelletaan lakia kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista. Lain soveltamisalan piiriin kuuluu myös Suomen viranomaisen tai lain soveltamisalan piiriin kuuluvan elinkeinonharjoittajan laatimat asiakirjat, joista ilmenee Suomeen toimitettuihin erityissuojattaviin tietoaineistoihin sisältyviä tai sellaisista saatavissa olevia tietoja. Lakia ei sovelleta sellaisten asiakirjojen tai niiden osien salassapitoon tai luokitukseen, jotka sisältävät ainoastaan Suomen kansallista tietoa.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettuun lakiin sisältyy kansallisten asiakirjojen tietoturvallisuudesta annetuista säännöksistä poikkeavia säännöksiä. Lain 3 §:n 1 momentissa on kuitenkin yleinen viittaus julkisuuslakiin sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin (906/2019). Niiltä osin kuin suomalaisten viranomaisten asiakirjoihin sisältyy

kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden piiriin kuuluvia tietoja kansainvälisestä yhteistyöstä, on näihin tietoihin sovellettava kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain säännöksiä. Muilta osin sovelletaan julkisuus- ja tiedonhallintalakia ja niiden nojalla annettuja säännöksiä.

Henkilöturvallisuusselvityksen laatii Suojelupoliisi, tai Pääesikunta, jos selvityksen kohde toimii tai hänen on tarkoitus toimia puolustusvoimissa tai hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää, taikka jos turvallisuusselvitys liittyy puolustusvoimien toimintaan tai hankintoihin. Yritysturvallisuus-selvityksen laatii Suojelupoliisi, taikka Pääesikunta, kun kysymys on yrityksestä, joka hoitaa tai jonka on tarkoitus hoitaa Puolustusvoimien antamaa tehtävää, taikka joka liittyy Puolustusvoimien hankintoihin. Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä on huolehtia yrityksen tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista.

Brasilian kanssa tehty tietoturvallisuussopimus sisältää lukuisia lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, joista tehdään selkoa esityksen jaksossa 11.1. Sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ehdotetaan saatettaviksi voimaan blankettilailla. Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Hallituksen näkemyksen mukaan sopimus voidaan näin ollen hyväksyä äänten enemmistöllä ja voimaansaattamislaki säätää tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Aiempien tietoturvallisuussopimusten tapaan esityksen ei katsota vaativan Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksymistä.

Suomella on tällä hetkellä 28 voimassa olevaa tietoturvallisuussopimusta muiden valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Viimeisin niistä on Pohjois-Atlantin osapuolten välillä ydinpuolustustietoja koskevasta yhteistyöstä tehty sopimus, joka tuli voimaan kesäkuussa 2024.

Jakelu Hallintovaliokunta

Tiedoksi Oikeusministeriö, sisäministeriö, puolustusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, Tietosuojavaltuutetun toimisto